

Đc th Bùi Giáng, ngòi ta nghĩ ông ch có nh ng tình yêu vi n m ng. Ít ai bi t ông đã có m t ngòi v đ p và nh ng bài th tình hay nh t c a ông là dành cho v . Ngòi ph n y ch s ng vi ông trên đ i có 3 năm.

Tháng 7.2012, tôi tr i i thăm quê nhà ông - làng Thanh Châu (xã Duy Châu, Duy Xuyên, Qu ng Nam). Ghé thăm nhà th t c Bùi, đ c ngòi ph n chăm lo h ng ng khói n i đây cho xem gia ph c a t c. Qua câu chuy n, tôi kh ng đ nh m t đi u m i m : Nhà th Bùi Giáng đã có v . Hình t ng c a bà và tình th ng yêu, ti c nu i ông dành cho bà là n i dung ch đ o trong 4 t p th c a ông: M a ngu n, Lá hoa c n, Ngàn thu r t h t và Mầu hoa trên ngàn (in t i Sài Gòn t năm 1962 - 1964).

nh: T li u

Bà nh i Bùi Giáng đ c cha m c i v cho năm 1945, khi ông v a 19 tu i. Hôn nhân ngày tr c th ng do cha m đôi bên s p đ t. Có l , cu c hôn nhân c a Bùi Giáng cũng không đi ra ngoài quy c đó. Ngòi ph n gi nhà th t c Bùi xác nh n: "Ch Bùi Giáng v làm dâu nhà ông bà bác tôi (c Bùi Thuyền và bà Hu nh Th Ki n - cha m ông Bùi Giáng) năm 18 tu i. Ch là ngòi Duy Xuyên, đ p l m, tóc dài da tr ng cái chi cũng đ p. Tên th t c a ch là V n Ninh".

Tất cả thành viên trong gia đình đều quý yêu bà cháu dâu trẻ. Ông Bùi Luân - em ruột Bùi Giáng - từ lòng quý mến c a mình với người cháu dâu trong tập thơ *Chắp bi* n c a Bùi Giáng in tại Canada năm 1996: "Phải nhận là cháu xinh đẹp, dễ mến, vui tính, hồn nhiên... Gần gũi mến thương, hình ảnh cháu đã nổi bật, sáng ngời mãi trong ký ức tôi. Duy có điều buồn cười, dù không biết gì nhiều về thơ ng s, gặp cháu là cũng nhận ra ngay: Cháu không thơ lâu với chúng ta trên cõi đời này, dù cõi đời vẫn đã ng n ng i. Lẽ dĩ nhiên cháu đã ba năm, cháu đã đến tuổi là đời lúc mới ngoài hai mươi tuổi... Cháu trút hơi thở mới cách bình thường".

Với cháu Bùi Giáng được c cha mẹ cho một khu vườn đẹp ở làng Trung Phước ở p nghiệp. Trung Phước là thung lũng trù phú ven sông Thu, cách c n m than huyện Nông Sơn, tỉnh Quảng Nam ngày nay. Làng Trung Phước cách Thanh Châu trên dòng ba ch c cây s. Có lẽ cuộc hôn nhân c a l a đôi trẻ trung này giữa a miền đất Trung Phước không được êm m cho lắm. Ông Bùi Luân viết tiếp: "Cháu một thời gian ng n sau ngày cưới, người vợ trẻ đã phải l n l i từ cái thung lũng ngọt ngào m c nh t đó, xuôi sông Thu B n êm đ m với ngàn dâu xanh ngắt, về nhà b m cháu ng Thanh Châu cách hàng m y ch c cây s. Trên chiếc đò bé nhỏ, chàng trai nói với người vợ trẻ: Nếu em không đi ý quay về, không bỏ qua chuyến cũ thì tôi sẽ... nh y ra khỏi đò!

Khách xuôi đò từ ng người con trai đùa đùa a người vợ mới nh d. Đò nguyên quán áo, ngay lập tức anh mình gieo xuống gi a dòng sông Thu. Và b i theo đò. Đò rồi thì trôi theo dòng nước hiền hòa ch m y ch c cây s đó, thì t n b n nhà".

"Bỏ qua chuyến cũ" là chuyến gì? Đó là một chuyến h t s c c c i và trẻ con. Ông Bùi Luân tiếp l : "Cô con dâu đứng bên bà mẹ ch ng s t sùi: Anh cho con ăn toàn khoai lang và rau luộc. Anh không cho con mua cá mua thịt...". Thì ra, Bùi Giáng đã... đi tr c th i đi i chúng ta về ch tr ng... ăn chay. Ông hiểu một cách tuyệt đối thế nào đó về m th c d ng sinh, nên cháu thu n cho cô về ăn rau củ, c qu mà không cho phép bà ăn gà, bò - hai món th t ngon nh t c a vùng Trung Phước.

Người vợ qua đời năm 1948 khi Bùi Giáng vẫn ng nhà. Ông Bùi Luân viết tiếp: "Phút lâm chung, cháu không thấy một chữ ng... Tôi chỉ biết là anh có một vào phút chót c a bu i t n d a ch v n i an nghỉ cuối cùng - anh đứng bên c nh chiếc quan tài với vành khăn trắng trên đầu".

Bùi Giáng yêu và nh ng v n mu n... b n nhà đi ch i. Cũng bình thường nh bao nhiêu người đàn ông Quảng Nam lãng mạn khi xa vợ, Bùi Giáng có thể gặp gỡ, giao lưu với nh ng người ph n

khác và nh n ra h v t tr i v ông v m t vài ph ng di n nào đó. Th nh ng, tình yêu và n i xót xa dành cho ng i v i quê nhà thì r t đ i m n mà, vô cùng tha thi t: "Mình i, tôi g i b ng nhà/Nhà i, tôi g i mình là nhà tôi".

Hai năm sau cái chết của ngô i và tr , ông đến một bãi đẻ lên Núi Sơn chắn th , ngao du qua nh ng đ i núi, suối khe m mòng đ nh th ng v . Hai năm sau đó n a, ông g i b y dê l i cho... chu n chu n và châu ch u, b quê nhà đi ch i ti p. Ở đ i, ông cũng ph c hi n nh ng hình nh yêu d u x a. Bài th nh v có m t không khí r t đ i bi ai, tràn đ y hoài c m: "Em chết bên b lúa. Đ i trên l i mơn. M t d u chân b c c a. M t bàn chân bé con! Anh qua tr i cao nguyên. Nhìn mây bu n b a n . Gió cu ng m a khóc điên. Trăng cu ng khuya tr n gió. M i năm sau xu ng ru ng. Đ m l i lúa b li n. Máu trong mình mơn ru ng. X ng trong mình r riêng. Anh đi v đô h i. Ng m ph th m mòng. Anh vùi thân trong t i l i. Ch t đêm nào, gió b n bay sang".

Bùi Giáng b c qu n ra đi bi n bi t. Ra đi nh ng ông v n nh , đ n tha thi t não nùng. Nh nh ng ông không dám tr v b i n i nào c qu n cũng nh c ông nghĩ đ n tình yêu c a ngô i và kh .

Ông g i bà v i nhi u tên g i khác nhau. Đ u tiên, bà đ c g i là "gái tr n gian". Ông có th g p g , c i đùa, tán t nh c trăm ng i ph n khác nh ng lòng ông ch yêu và ch nh m i mình bà, đ c bi t nh ng khi ông còn l i m t mình, đ i m t v i chính tâm th c cô đ n c a mình: "Đùa v i Tuy t, gi n v i Vân. M t mình nh mãi gái tr n gian xa. S ng bu i s m, n ng chi u tà. Trăm năm h ng l có là bao nhiêu?".

Th hai, ông g i bà là "con m i nh ". Ngô i Duy Xuyên có l th ng yêu ai thì g i ng i y là "con m i", "th ng m i". Tôi l y làm ti c khi có vài ng i nghi n c u văn h c hi u nh m ch "m i" trong th Bùi Giáng: "M i em là m i s ng xuân. Ban s núi đ chào m ng non xanh". Th ông vi t cho "con m i nh " c a mình tràn đ y n i th ng xót và tình yêu d u: "Gi ly bi t, ta xin em đ ng khóc. Nào ph i không? L ch y có vui gì? Trang ph ng m gi a ngu n em hãy đ c. N c xuôi dòng, ngàn thu h n ra đi".

Ông phong t ng ng i và c a mình - con m i nh , lên thành m c a giang san: "Em thành M c a giang san. Em là th n n đo n tr ng ch che". Th ông vi t cho v càng lúc càng trang tr ng. T t c cái m u tính d u dàng, h n nhiên, t i đ p, đôn h u toát lên t con ng i c a bà Bùi Giáng khi n ông c m ph c v . T m t con ng i c th , m nh mai, bà v t tr thành hình t ng cao quý nh t trong lòng ông, trong th ông: "Em thuy n quyền ban m a móc xum xuê. Em r c gieo kh p x s b n b . Su t đ a h t tình quê h ng ba ngổ. Anh qu xu ng g i em: Em m i nh ".

L m khi ph ng xa, ông nh c qu n. Qua m y m i năm, hình nh ng i và tr , hi n ngoan

... y v... n s... ng trong lòng ông. Ông u... ng trà gi... a Sài Gòn mà hình ... nh c... a bà ngày x... a ... Qu... ng Nam nh... hi... n hi... n tr... c m... t: "Trung niên thi sĩ u... ng trà. Th... a em m... i nh..., em đã u... ng ch... a?". M... t n... a cu... c đ... i ông, m... t n... a trái tim ông dành đ... nh... bà.

Vũ Đ... c Sao Bì... n